

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การใช้ประโยชน์อาคารเรียนด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์อาคารเรียน ด้านการเรียนการสอน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. โรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 101 โรงเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง
ตามขนาดโรงเรียน ในเขตการศึกษา 6 ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อาคารเรียนด้าน
การเรียนการสอนนี้ ได้แก่

1. ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 101 คน

1.2 ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 404 คน ช่วงระดับ

ป.1 - ป.2, ป.3 - ป.4 และ ป.5 - 6 ระดับๆ 1 คน รวมเป็น ร.ร.ละ 4 คน

ซึ่งผู้วิจัยขอให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เลือก

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 แบบสอบถาม มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ห้องเรียน
เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

ฉบับที่ 2 เห็นแบบสอบถามครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดและใช้พื้นที่ห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

2.2 แบบสัมภาษณ์ มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน แนวทางในการจัดอาคารเรียน และความต้องการงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ครูผู้สอน เกี่ยวกับความคิดการจัดและใช้ห้องเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แบบสังเกตการจัดและการใช้พื้นที่ห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ไปยังโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ และให้ผู้กรอกแบบสอบถามส่งกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนคืน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 99.01 และได้รับแบบสอบถามของครูผู้สอน จำนวน 389 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.27

3.2 การสังเกตและสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์มาหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทุกประเภท และครูผู้สอน การสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อาคารเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจากตัวอย่างประชากร 2 ประเภท คือการใช้ห้องเรียนประจำ ห้องเรียนวิชาเฉพาะ และการจัดใช้ห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่า

1. สถานภาพครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการออกแบบสอบถามในโรงเรียนทุกขนาด เป็นทั้งครูประจำชั้น และสอนประจำชั้นทุกวิชา ร้อยละ 94.64, 93.28 , 98.49 ตามลำดับ รองลงมาเป็นครูประจำชั้นแค่สอนวิชาเฉพาะ ร้อยละ 5.36, 7.46 และ 1.01 ตามลำดับ ขนาดโรงเรียนใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก (ตารางที่ 16)

2. การจัดและ การใช้ห้องเรียน

2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่

จากตารางที่ 4 พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนร้อยละ 78.57 และมีประชากรในวัยประถมศึกษาลดลงร้อยละ 28.57 (ตารางที่ 5)

จำนวนห้องทั้งหมดในโรงเรียนประถมศึกษา ได้จัดแบ่งเป็นห้องต่าง ๆ ตามลำดับการใช้จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ คือ จัดเป็นห้องเรียนประจำ ร้อยละ 82.24 ห้องพักครู ห้องสมุด ห้องผู้บริหารโรงเรียน ห้องวิชาเฉพาะ ห้องพยาบาล ห้องธุรการ ห้องร้านค้าสหกรณ์ ห้องพัสดุ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ และจัดเป็นห้องทำงานของสำนักงานกลุ่มโรงเรียน (ตารางที่ 6)

ห้องวิชาเฉพาะที่จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนขนาดใหญ่นี้ จัดเป็นห้องดนตรี นาฏศิลป์เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา และห้องคหกรรม ร้อยละ 28.57, 14.29, 14.29 และ 14.28 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

นักเรียนที่มีโอกาสเรียนในห้องวิชาเฉพาะ ได้แก่ นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป (ตารางที่ 9)

การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนระดับต่าง ๆ ไม่มีปัญหา เพราะมีจำนวนห้องเรียนและจำนวนโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ เนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลง แต่มีปัญหาในการจัดและใช้พื้นที่ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องวิชาเฉพาะ เช่น จัดมุมวิชา ที่วางผลงาน ป้ายนิเทศ (ตารางที่ 10)

2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนร้อยละ 88.57 มีจำนวนนักเรียนลดลงในปี 2530 จากมี 2529 ร้อยละ 42.86 (ตารางที่ 5)

จำนวนห้องทั้งหมดในโรงเรียนขนาดกลางนี้ จัดแบ่งเป็นห้องต่าง ๆ ตามลำดับการใช้จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ จัดเป็นห้องเรียนประจำ ร้อยละ 73.73 ห้องพักครู ห้องสมุด ห้องวิชาเฉพาะ ห้องพยาบาล ห้องผู้บริหารโรงเรียน ห้องร้านค้าสหกรณ์ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องธุรการ และห้องพัสดุ (ตารางที่ 6)

ห้องวิชาเฉพาะที่จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนขนาดกลางนี้ จัดเป็นห้องจริยศึกษา ร้อยละ 40.00 รองลงมาจัดเป็นห้องดนตรีนาฏศิลป์ ห้องคหกรรม ห้องศิลปศึกษา ห้องพลศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องภาษาอังกฤษ (ตารางที่ 8)

นักเรียนที่มีโอกาสเรียนในห้องวิชาเฉพาะ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ตารางที่ 9)

การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนระดับต่าง ๆ ไม่มีปัญหาเพราะจำนวนห้องเรียน จำนวนโต๊ะ-เก้าอี้เพียงพอ และไม่มีปัญหาในการจัดและใช้พื้นที่ในห้องวิชาเฉพาะ จัดสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กนี้จัดให้มีห้องวิชาเฉพาะน้อย

2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก

จากตารางที่ 4 พบว่า จำนวนนักเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนร้อยละ 88.24 และจำนวนนักเรียนลดลงร้อยละ 49.02 (ตารางที่ 5)

จำนวนห้องทั้งหมดในโรงเรียนขนาดเล็ก จัดแบ่งเป็นห้องตามลำดับการใช้มากที่สุดไปหาการใช้ที่น้อยที่สุด ดังนี้คือ จัดเป็นห้องเรียนประจำ ร้อยละ 69.98 รองลงมาคือ ห้องผู้บริหารโรงเรียน ห้องสมุด ห้องพักครู ห้องพยาบาล ห้องวิชาเฉพาะห้องพัสดุและร้านค้าสหกรณ์ (ตารางที่ 6)

ห้องวิชาเฉพาะที่จัดให้มีขึ้น ได้แก่ ห้องจริยศึกษา ร้อยละ 5.88 รองลงมา คือ ห้องศิลปศึกษา และห้องพลศึกษา (ตารางที่ 8)

นักเรียนที่มีโอกาสเรียนในห้องวิชาเฉพาะได้แก่ นักเรียนระดับชั้นศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป (ตารางที่ 9)

ไม่มีปัญหาในการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนและการจัด การใช้พื้นที่ห้องวิชาเฉพาะจัดสื่อการเรียนการสอน เพราะมีจำนวนห้อง จำนวนโต๊ะ เก้าอี้เพียงพอ และมีจำนวนห้องวิชาเฉพาะน้อย ครูจึงมีเวลาและโอกาสจัดสื่อการเรียนการสอนได้

3. อัตราการใช้ห้องเรียน

3.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ใช้เก็บข้อมูล มีอัตราการใช้ห้องเรียน อย่างคุ้มค่า ได้แก่ ระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ตารางที่ 11)

อัตราการใช้ห้องวิชาเฉพาะ ที่ถือว่าคุ้มค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 ได้แก่ ห้องหัตถศึกษา ส่วนห้องวิชาเฉพาะอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องศิลปศึกษา ห้องพลศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องภาษาอังกฤษ และห้องหัตถกรรม ยังใช้ได้ไม่คุ้มค่า

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีการใช้ห้องเรียนประจำอย่างคุ้มค่า ได้แก่ ชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6

โรงเรียนที่ใช้ห้องวิชาเฉพาะได้คุ้มค่า ได้แก่ ห้องหัตถศึกษาเพียงห้องเดียว

3.3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูล มีการใช้ห้องเรียนประจำคุ้มค่าชั้นเดียว คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การใช้ห้องวิชาเฉพาะ ซึ่งมี 4 ห้อง คือ ห้องพลศึกษา ห้องดนตรี นาฏศิลป์ ห้องจริยศึกษา และห้องภาษาอังกฤษ นั้น ยังใช้ไม่คุ้มค่าทุกห้อง (ตารางที่ 12)

4. อัตราการใช้พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน

4.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ใช้เก็บข้อมูล ชั้นเรียนที่ใช้พื้นที่ห้องเรียน คุ้มค่า คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 โรงเรียนขนาดกลางที่ใช้เก็บข้อมูล มีชั้นเรียนที่ใช้พื้นที่ห้องเรียน
คุ้มค่า ได้แก่ ชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6

4.3 โรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้เก็บข้อมูล ยังใช้พื้นที่ห้องเรียนไม่คุ้มค่า
(ตารางที่ 13)

5. งบประมาณ

โรงเรียนทุกขนาด ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการงบประมาณในการก่อสร้าง
อาคารเรียนหลังใหม่ มากกว่าการซ่อมแซมและการปรับปรุงอาคารเรียน (ตารางที่ 14)

6. การเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อาคารเรียน และห้องเรียน

6.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อาคารเรียน
หรือห้องเรียน ตามรายการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ให้ทางราชการใช้ห้องเรียน
เป็นสถานที่ประชุมอบรมประชาชน จัดงานสังสรรค์ เปิดห้องเรียน เป็นที่สอนวิชาชีพและใช้ห้อง
เรียน เป็นที่ให้แพทย์ตรวจรักษาประชาชน

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีโรงเรียนที่เปิดบริการประชาชนให้ใช้อาคารเรียน
หรือห้องเรียนตามรายการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ให้ทางราชการใช้ห้องเรียน
เป็นสถานที่ประชุม-อบรมประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ห้องสมุดและจัดงานสังสรรค์

6.3 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนโรงเรียนที่เปิดโอกาสและให้บริการประชาชน
ใช้อาคารเรียนหรือห้องเรียน ตามรายการจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้คือ ให้ทางราชการ
ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่ประชุม-อบรมประชาชน เปิดห้องเรียนให้แพทย์ตรวจรักษาประชาชน
เปิดห้องเรียนสำหรับประชาชนเรียนวิชาชีพ และจัดงานสังสรรค์ (ตารางที่ 15)

7. การจัด-ใช้พื้นที่ห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

7.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนโรงเรียนที่มีการจัดและการใช้ห้องเรียน
เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนตามรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

1. จัดสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 96.79
2. มีการตกแต่งฝาผนังเพื่อความสวยงาม และให้ความรู้ 96.43
3. จัดป้ายนิเทศ ร้อยละ 91.07
4. จัดเปลี่ยนแปลงที่นั่งนักเรียน ร้อยละ 89.28

5.	จัดมุมประสบการณ์	ร้อยละ	83.93
6.	มีที่ว่างและแสดงผลงานนักเรียน	ร้อยละ	82.14
7.	จัดมุมหนังสือ	ร้อยละ	76.79

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนโรงเรียนที่มีการจัด-ใช้พื้นที่ห้องเรียน

เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ตามรายการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ

1.	ตกแต่งฝาผนังเพื่อความสวยงามและให้ความรู้	ร้อยละ	100
2.	จัดมุมประสบการณ์	ร้อยละ	98.50
3.	จัดป้ายนิเทศ	ร้อยละ	97.01
4.	จัดที่ว่างและแสดงผลงานนักเรียน	ร้อยละ	91.04
5.	จัดมุมหนังสือ	ร้อยละ	81.34
6.	จัดที่สำหรับ เก็บสื่อการเรียนการสอน	ร้อยละ	74.36
7.	จัดและเปลี่ยนแปลงที่นั่งนักเรียน เพื่อเปลี่ยน บรรยากาศ	ร้อยละ	68.66

7.3 โรงเรียนขนาดเล็กมีโรงเรียนที่มีการจัดและใช้ห้องเรียน เพื่อส่งเสริม

การเรียนการสอน ตามรายการที่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.	ตกแต่งฝาผนังให้สวยงาม และแสดงความรู้	ร้อยละ	95.48
2.	จัดมุมประสบการณ์	ร้อยละ	95.47
3.	จัดป้ายนิเทศ	ร้อยละ	93.47
4.	จัดที่ว่างและแสดงผลงานนักเรียน	ร้อยละ	88.44
5.	จัดมุมหนังสือ	ร้อยละ	71.86
6.	จัดและเปลี่ยนแปลงที่นั่งนักเรียน เพื่อเปลี่ยน บรรยากาศ	ร้อยละ	61.81
7.	จัดที่สำหรับ เก็บสื่อการเรียนการสอน	ร้อยละ	55.28

โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีรายละเอียดบางรายการที่มีการจัดและการใช้พื้นที่

ในห้องเรียน จากการสัมภาษณ์เหมือนกัน คือ

มีการเปลี่ยนเนื้อหาวิชาในกลุ่มประสบการณ์ทุกบทเรียน

มีการเปลี่ยนแปลงที่นั่งนักเรียน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และเปลี่ยนแปลง
ที่นั่งตามกิจกรรมการสอนในแต่ละ เนื้อหาวิชา

คัดเลือกผลงานดีเด่นของนักเรียน แสดงไว้เป็นแบบอย่างมีมุมแสดงผลงาน
การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญ แสดงไว้ที่ป้ายนิเทศ และจัดแสดง
นิทรรศการผลงานนักเรียนและความรู้ทั่วไปภาคเรียนละครั้ง แต่มีบางโรงเรียนไม่เคยจัดนิทรรศการ
เลย

อภิปรายผล

อาคารเรียน เมื่อสร้างขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่ใช้ประโยชน์ตอบแทนให้คุ้มค่าก็เป็นการขาดทุน
ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพยายามใช้ห้องเรียน ตลอดจนถึงห้องต่าง ๆ ให้มากที่สุดและคุ้มค่าที่สุดเท่าที่
จะทำได้ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การจัดห้องเรียน

ห้องเรียน เป็นห้องที่มีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถของนักเรียน
(สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 14) ดังนั้น ห้องเรียนควรมีพื้นที่กว้างขวางพอกับจำนวน
นักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะขนาดของห้องเรียนมีอิทธิพลต่อการปรับปรุง
การเรียนการสอน (สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย, 2524 : 136) ดังเช่นหน่วยศึกษา
นิเทศกรมสามัญศึกษา (2514 : 41) ได้กล่าวว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา
จะต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดห้องเรียนด้วย ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนประจำหรือห้องเรียน
วิชาเฉพาะก็ตาม จะต้องดูแลตกแต่งและจัดบรรยากาศในห้องเรียนนั้น จะต้องจัดให้เป็นปัจจุบัน
และเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะส่งผล
ถึงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วย

แต่จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตห้องเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดและ
ตกแต่งห้องเรียน แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมดังกล่าว เช่น ป้ายนิเทศ ไม่เป็นปัจจุบัน
สื่อการเรียนการสอนที่จัดไว้ตามมุมประสบการณ์ไม่เปลี่ยนตาม เนื้อหาวิชาที่เรียน จึงขอ เสนอแนะ
ให้ครูประจำชั้นได้จัดทำ แต่จากการสัมภาษณ์ครูบางคนมีปัญหาในการจะเปลี่ยนแปลงป้ายนิเทศได้
ทันเหตุการณ์ แม้ว่า ครูจะเข้าใจถึงความสำคัญนี้ แต่ก็ขาดความรู้ความชำนาญในการจัด ผู้วิจัย
จึงขอ เสนอแนะให้ผู้บริหารพิจารณาช่วยเหลือในด้านการหาวิทยากรที่มีความสามารถทางศิลปะและ
มีความคิดสร้างสรรค์ช่วยแนะนำและผู้บริหารควรนิเทศติดตามผลอย่างคอบเนื่องด้วย

ในเรื่องการจัดและการเปลี่ยนแปลงที่นั่งในห้องเรียนนั้น ปรินซา นิพนธ์พิทยา (2525 : 169) กล่าวไว้ว่า ภายในห้องเรียนไม่จำเป็นต้องจัดที่นั่งเป็นแถว ๆ หันหน้าเข้าหาครูตลอดเวลา ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม

ตามสภาพทั่ว ๆ ไปของโรงเรียนประถมศึกษา จากการใช้ไปสั่ง เกดการใช้ และการใช้ห้องเรียนของผู้วิจัยนั้น จะจัดโต๊ะ-เก้าอี้นักเรียน 2 แบบ คือ การจัดให้นั่งเป็นแถวเข้าหากระดานดำ เพื่อต้องการให้นักเรียนได้มองเห็นและสนใจสิ่งที่ครูเขียนหรือกิจกรรมที่แสดงหน้าชั้นได้ทั่วหน้ากันทั้งชั้น และการจัดโต๊ะเรียน เป็นกลุ่ม เพื่อเน้นให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มแบ่งหน้าที่กัน รับผิดชอบโดยมิได้มีการเปลี่ยนกลุ่มการทำงานเลย ทางที่เหมาะสม เพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ ควรการจัดและการเปลี่ยนแปลงที่นั่งตามควรแก่กิจกรรมการเรียนการสอน (ดัง เสนอในภาคผนวก หน้า 93 - 100)

2. อัตราการใช้ห้องเรียน

จากการกำหนดเวลาในการสอนระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2503 กำหนดไว้ว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนต้น คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น กำหนดให้มีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 75 คาบ (25 ชั่วโมง) สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น กำหนดให้มีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 90 คาบ (30 ชั่วโมง)

เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราการใช้ห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยนี้ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น มีอัตราการใช้ห้องเรียนเกินร้อยละ 100 เป็นเพราะว่า ชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 75 คาบ หรือ 25 ชั่วโมง นั้น โรงเรียนต่าง ๆ ได้สอนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สัปดาห์ละ 90 คาบ (30 ชั่วโมง) เท่ากับอัตราเรียนที่กำหนดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเช่นกัน จึงทำให้อัตราการใช้ห้องเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ สูงกว่าร้อยละ 100

ส่วนอัตรากาการใช้ห้องวิชาเฉพาะ นั้น ซึ่งใช้เกณฑ์ของยูเนสโกว่าการใช้ห้องวิชาเฉพาะอย่างคุ้มค่า ต้องใช้ร้อยละ 75 แต่ผลการวิจัยปรากฏว่า อัตรากาการใช้ห้องทัศนศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง เท่านั้นที่มีการใช้ห้องอย่างคุ้มค่า ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ยังมีอัตรากาการใช้ห้องทัศนศึกษาไม่คุ้มค่า ใช้ไม่ถึงเกณฑ์ ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ แต่เนื่องมาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นการฝึกนักเรียนให้เรียนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่เกี่ยวกับภาคปฏิบัติในการประดิษฐ์งานฝีมือสาขาต่าง ๆ ในห้อง ซึ่งเน้นให้นักเรียนที่จบหลักสูตรแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ตามเอกภาพ ดังนั้น จึงมีการใช้ห้องทัศนศึกษาอย่างคุ้มค่า เพราะฉะนั้น โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบบริหารงานด้านการสอน โดยจัดครูสอนประจำวิชา (ธนู แสงศักดิ์ 2509 : 109) จัดห้องวิชาเฉพาะให้ครูและนักเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องวิชาเฉพาะให้มากที่สุดทุกกลุ่มประสบการณ์ จัดการสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้ และวิธีการให้การศึกษให้ตรงตามจุดประสงค์ของ เนื้อหาวิชาที่สอน

3. อัตรากาใช้พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีอัตรากาใช้พื้นที่ห้องเรียนคุ้มค่าสูงกว่า ร้อยละ 100 เกือบทุกระดับชั้น สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก ยังมีอัตรากาใช้พื้นที่ไม่คุ้มค่า เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดไว้ จากที่ สิริเพ็ญ อัมสุข (2512 : 6) ได้กำหนดอัตรากาใช้พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน เท่ากับร้อยละ 100 แล้ว แสดงว่า โรงเรียนนั้นได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ด้านการใช้พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนอย่างเต็มที่และคุ้มค่า ถ้าไม่มีการขยายอาคารเรียนก็ไม่ควรรับนักเรียนเพิ่มขึ้นอีก และไม่ควรรลดนักเรียนลงด้วย แต่ถ้าการใช้ประโยชน์ห้องเรียนต่ำกว่า ร้อยละ 100 แสดงว่า โรงเรียนสามารถรับเด็กนักเรียน เข้าเรียนเข้าเรียนเพิ่มขึ้นได้ โดยไม่ต้องต่อเติมอาคารสถานที่ในโรงเรียน แต่ถ้าค่าการใช้ประโยชน์ห้องเรียนมากกว่า ร้อยละ 100 แล้ว จะต้องขยายโรงเรียน เพราะจำนวนห้องเรียนเท่าที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ดังนั้นโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีอัตรากาใช้พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนทั้ง 2 ขนาด จึงสามารถรับนักเรียนเพิ่มได้อีก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวันทยา วงศ์ศิลปิรมย์ (2513 : 6) ความปกติอัตรากาใช้พื้นที่ต่อนักเรียนขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนระดับประถมศึกษาว่า มากหรือน้อย เพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากจำนวน

นักเรียนลด การใช้พื้นที่ห้องคือนักเรียนได้ไม้เต็มที่และไม่คุ้มค่าตามเกณฑ์การใช้ประโยชน์พื้นที่ห้องเรียน แต่มีวิธีใช้พื้นที่ห้องเรียนที่เหลืออยู่ให้คุ้มค่า โดยการใช้พื้นที่ห้องเรียนจัดมุมประสบการณ์จัดป้ายนิเทศ ตกแต่งฝาผนังให้สวยงามและให้ความรู้ จัดมุมหนังสือ จัดที่เก็บและวางผลงานนักเรียน ซึ่งการจัดสิ่งเหล่านี้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นสื่อการสอนที่จัดไว้ให้นักเรียนสัมผัสตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโต๊ะ-เก้าอี้นักเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของแต่ละเนื้อหาวิชา นอกจากนี้เกณฑ์ประเมินห้องเรียนตัวอย่าง ตามโครงการห้องเรียนตัวอย่างของเขตปฏิบัติการที่ 3 ปี 2528 กำหนดไว้ว่า ห้องเรียนต้องประกอบไปด้วย กระดานดำ ตารางสอน ป้ายนิเทศ โต๊ะเก้าอี้นักเรียน มุมประสบการณ์ที่แสดงผลงานนักเรียน การตกแต่งบริเวณห้องให้สวยงามกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมภายในห้อง (พนัส หันนาคินทร์ หักการบริหารโรงเรียน, 2526 : 343) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจัดให้มีขึ้นในห้องเรียนได้ เพื่อการใช้พื้นที่ห้องเรียนให้คุ้มค่า และมีผลต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4. งบประมาณ

การวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดมีความต้องการงบประมาณในการสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ เนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของอาคารเรียนว่า มีผลต่อการศึกษามาก สุนันท์ คลีขัยาย (2521 : 61) พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีอาคารเรียนและอาคารประกอบดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก และย่อมมีทรัพยากร วัสดุ ครุภัณฑ์ ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดีกว่า แสดงว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จากการจัดสรรงบประมาณ มีข้อบ่งชี้และชี้ชัดจำกัด ในการของบประมาณสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ถ้าได้งบประมาณมากแล้ว จะทำให้เกิดสภาพการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524 : 136) ดังนั้นการของบประมาณสร้างอาคารหลังใหม่ ต้องอยู่ในดุลยพินิจและคำนวณดีจากฝ่ายงบประมาณต้นสังกัดเป็นสำคัญ ทางที่จะปฏิบัติได้คือ หมั่นสำรวจความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น รวบบันไดหัก ช่องลมชำรุด สีฝาผนังซีด กระงกฝ้าแตก ขอสับบานหน้าต่างหลุด ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ นี้ปรับปรุงให้อยู่ในสภาพใช้ได้เหมือนเดิม (พนัส หันนาคินทร์ 2526 : 343) แ่งบประมาณในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ขอความร่วมมือจากชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน โรงเรียนเจริญและดำรงอยู่ได้เพราะความร่วมมือของประชาชน เป็นสำคัญ

ตั้งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนลดลง ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะมีวิธีการที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนดีขึ้น โดยการจัดและปรับปรุงการใช้อาคารเรียน ห้องเรียนให้คุ้มค่า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูที่จัดให้มีขึ้น ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการเปรียบเทียบประสิทธิผลทางการศึกษาของนักเรียน และความพึงพอใจ ในการร่วมจัดและใช้สื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน